

of social and professional adaptation in the conditions of rapid changes, globalization of contemporary society.

Key words: intercultural communication, blended learning, traditional learning, traditional learning with web-support and online full-time learning.

Рецензент: Слюсаренко Н.В.

УДК 811.111'373.4'276.6:005.9

Чорна І. Ю.*

РІВНІ, КРИТЕРІЇ ТА ПОКАЗНИКИ СФОРМОВАНОСТІ В МАЙБУТНІХ МАРКЕТОЛОГІВ АНГЛОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ДІЛОВОМУ ПИСЕМНОМУ СПІЛКУВАННІ

Статтю присвячено діагностиці рівнів сформованості англomовної лексичної компетентності в діловому писемному спілкуванні на основі обґрунтування критеріїв та їх показників. Визначено п'ять рівнів сформованості в майбутніх маркетологів англomовної лексичної компетентності в писемному діловому спілкуванні: базовий, нижчий середнього, середній; вищий середнього, поглиблений. Рівень сформованості іншомовної комунікативної компетентності визначається за відповідними якісними й кількісними критеріями оцінювання.

Ключові слова: англomовна лексична компетентність у діловому писемному спілкуванні, майбутні маркетологи, рівні сформованості компетентності, якісні показники, кількісні показники.

Особливого значення для іншомовної підготовки майбутніх маркетологів набуває проблема достовірної діагностики рівнів сформованості англomовної лексичної компетентності в діловому писемному спілкуванні на основі обґрунтування критеріїв та їх показників.

Проблема діагностики рівнів сформованості англomовної комунікативної компетентності відображена в наукових розвідках І. Задорожної [5], С. Ніколаєвої [10], В. Краєвського [7], Г. Кривчикової [8], С. Кунанбаєвої [9], Н. Микитенко [11], С. Мусульбес [12] та ін.

Мета статті – визначити та обґрунтувати рівні, критерії та показники сформованості в майбутніх маркетологів англomовної лексичної компетентності в діловому писемному спілкуванні.

Відповідно до компонентів англomовної лексичної компетентності майбутніх маркетологів у діловому писемному спілкуванні було проведено діагностичне дослідження рівня сформованості цієї компетентності у студентів другого та п'ятого курсів спеціальності «маркетинг». Суб'єктами експериментального дослідження було обрано студентів другого та п'ятого курсів Львівського національного університету імені Івана Франка, оскільки саме в четвертому семестрі навчання за програмою бакалаврату та у другому семестрі навчання за програмою магістратури студенти завершують вивчення навчальних дисциплін «Іноземна мова», «Ділова іноземна мова», «Іноземна мова за професійним спрямуванням». Мета експериментального навчання – формування й розвиток у майбутніх маркетологів англomовної лексичної компетентності в діловому писемному спілкуванні на рівні, що відповідає рівневі B2 згідно із Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти.

Згідно з концепцією переходу систем з рівня на рівень у педагогічних дослідженнях Ю. Конаржевського такий перехід здійснюється шляхом ускладнення розвитку елементів, що в свою чергу зумовлює ускладнення розвитку всієї структури,

*© Чорна І. Ю.

удосконалення зв'язків і взаємовпливів між елементами і передбачає подальший розвиток елементів до нового рівня розвитку структури, а також одночасне вдосконалення як окремих елементів, так і структури в цілому [6].

Опрацювавши праці згаданих вище науковців, а також дослідників, які займалися проблемою формування в майбутніх фахівців нефілологічного профілю іншомовної лексичної компетентності, а також іншомовної комунікативної компетентності в письмі [1-3], з урахуванням концепції Ю. Конаржевського про перехід систем з рівня на рівень виділяємо п'ять рівнів сформованості в майбутніх маркетологів англomовної лексичної компетентності в писемному діловому спілкуванні:

- базовий;
- нижчий середнього;
- середній;
- вищий середнього;
- поглиблений.

Інтегруючи визначені рівні сформованості в майбутніх маркетологів англomовної лексичної компетентності в писемному діловому спілкуванні з рівнями володіння іноземною мовою згідно із Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти, урахуваючи досвід іншомовної підготовки майбутніх економістів у вищій школі, а також вимоги Міністерства освіти і науки України щодо іншомовної підготовки випускників середніх та вищих навчальних закладів, вважаємо, що рівні сформованості в майбутніх маркетологів англomовної лексичної компетентності в писемному діловому спілкуванні перебувають у межах рівнів сформованості у студентів англomовної комунікативної компетентності згідно із Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти [4, с. 23] і корелюють таким чином:

- базовий рівень сформованості в майбутніх маркетологів англomовної лексичної компетентності в писемному діловому спілкуванні – рівень елементарного користувача інтродуктивний (A1);
- нижчий середнього рівень сформованості в майбутніх маркетологів англomовної лексичної компетентності в писемному діловому спілкуванні – рівень елементарного користувача середній (A2);
- середній рівень сформованості в майбутніх маркетологів англomовної лексичної компетентності в писемному діловому спілкуванні – рівень незалежного користувача рубіжний (B1);
- вищий середнього рівень сформованості в майбутніх маркетологів англomовної лексичної компетентності в писемному діловому спілкуванні – рівень незалежного користувача просунутий (B2);
- поглиблений рівень сформованості в майбутніх маркетологів англomовної лексичної компетентності в писемному діловому спілкуванні – рівень досвідченого користувача автономний (C1).

Згідно з вимогами нормативної документації щодо іншомовної підготовки майбутніх фахівців нефілологічного профілю у вищій школі студенти по завершенні вивчення дисциплін «Іноземна мова», «Ділова іноземна мова», «Іноземна мова за професійним спрямуванням» під час навчання в бакалавраті чи в магістратурі мають розвинути іншомовну комунікативну компетентність до рівня незалежного користувача просунутого (B2) на основі рівня сформованості іншомовної комунікативної компетентності незалежного користувача рубіжного (B1) на момент завершення базової та повної середньої освіти (відповідно до стандарту базової та повної середньої освіти). Проте практичний досвід іншомовної підготовки майбутніх економістів у ВНЗ, зокрема у Львівському національному університеті імені Івана Франка, доводить, що на момент вступу до ВНЗ рівень володіння великою кількістю абітурієнтів іноземною мовою не сягає рівня незалежного користувача рубіжного (B 1), а залишається на рівні елементарного

користувача А2 або й А1. Проте існує незначний відсоток абітурієнтів, які на момент вступу до ВНЗ володіють іноземною мовою на рівні незалежного користувача просунутого В2 і бажають надалі розвивати рівень сформованості в них іншомовної комунікативної компетентності до рівня досвідченого користувача автономного (С1). Навчання іноземних мов у Львівському національному університеті імені Івана Франка відбувається на засадах технології диференційованого формування іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців нефілологічного профілю [11, с. 186-217] з урахуванням положень рівневого підходу [6] та Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти [4; 14]. Ураховуючи реальну ситуацію з рівнем володіння абітурієнтами іноземною мовою на момент вступу до університету, навчання майбутніх економістів, зокрема маркетологів, англійської мови протягом двох перших років навчання організовується за рівнями від А1 до С1. Відтак пропонуємо розвивати в майбутніх маркетологів англійську лексичну компетентність у діловому писемному спілкуванні від базового до поглибленого рівня в межах рівнів сформованості у студентів англійської комунікативної компетентності згідно із Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти у відповідних мовних групах [11].

Зручною для вимірювання рівня сформованості в майбутніх маркетологів англійської лексичної компетентності в діловому писемному спілкуванні вважаємо 100-бальну шкалу ECTS (європейської кредитно-трансферної системи), якою на сьогодні у ВНЗ вимірюється рівень сформованості у студентів іншомовної комунікативної компетентності, а відтак і рівень сформованості в майбутніх маркетологів англійської лексичної компетентності в діловому писемному спілкуванні.

Пропонуємо такий розподіл балів у межах 100-бальної системи оцінювання:

- поглиблений рівень сформованості англійської лексичної компетентності в діловому писемному спілкуванні – 90-100 балів;
- вищий середнього рівень сформованості англійської лексичної компетентності в діловому писемному спілкуванні – 81-89 балів;
- середній рівень сформованості англійської лексичної компетентності в діловому писемному спілкуванні – 71-80 балів;
- нижчий середнього рівень сформованості англійської лексичної компетентності в діловому писемному спілкуванні – 61-70 балів;
- базовий рівень сформованості англійської лексичної компетентності в діловому писемному спілкуванні – 51-60 балів.

Якщо у процесі передекспериментального чи післяекспериментального оцінювання студент не набрав більш ніж 51 бал, вважаємо, що у нього зовсім не сформована англійська лексична компетентність у діловому писемному спілкуванні.

Формування й розвиток у майбутніх маркетологів відповідного рівня англійської лексичної компетентності в діловому писемному спілкуванні трактуємо як закономірний цілеспрямований процес розширення і збагачення всіх визначених компонентів структури цієї компетентності, зокрема декларативних і процедурних знань, мовленнєвих навичок і мовленнєвих умінь від наявного рівня до вищого.

Критерії оцінювання рівня сформованості іншомовної компетентності встановлюють відповідність між вимогами до знань, навичок і умінь студентів та кількісним показником оцінювання в балах відповідно до визначених рівнів компетентності [4, с. 170].

Г. Кривчикова акцентує на таких аспектах оцінювання іншомовної компетентності в писемному спілкуванні, як смислова і структурна цілісність тексту (ефективний вступ, розвиток сформульованої тези, логічність абзаців завершеність), абзаців (головна думка в топікальному реченні, топікальний ланцюжок, розвиток думки за ступенем

важливості), речення (чіткий виклад думки, правильно оформлені прості та правильно об'єднані складні речення) [8, с.126-127].

С. Кунанбаєва пропонує акцентувати на таких аспектах оцінювання писемного висловлювання, як реалізація комунікативного наміру; логіко-структурна цілісність; володіння предметним змістом мовлення; відповідність лінгвокультурним нормам носіїв мови; лінгвістична коректність мовлення; володіння метамовою [9, с. 323-342].

Створення писемного продукту передбачає врахування соціокультурних особливостей англомовного письма, відображених у змісті й структурі тексту його стилістичних та лінгвістичних особливостей [5, с. 272]. Часто студенти не враховують відмінностей стереотипів культури читача, розбіжностей у нормах мовленнєвої поведінки представників двох лінгвосоціокультурних спільнот [12, с. 12], використовують логіку побудови тексту з рідної культури, некоректно використовують соціально марковану лексику, не дотримуються загальних норм культури письмового мовлення, оформляють текст згідно з композиційними правилами рідної культури.

Рівень сформованості іншомовної комунікативної компетентності визначається за відповідними якісними і кількісними критеріями оцінювання. На основі аналізу праць щодо визначення показників сформованості англомовної лексичної компетентності в діловому писемному спілкуванні [1-4; 13] вважаємо, що до якісних показників належать:

- правильність вживання лексичних одиниць у поєднанні з іншими іншомовними лексичними одиницями у висловлюваннях;
- загальна правильність оформлення висловлювання, що включає граматичну, лексичну, орфографічну;
- здатність до висловлювання потрібного значення за допомогою семантично багатих лексичних одиниць;
- відповідність вибору лексичних одиниць, мовних кліше, усталених виразів жанру писемного висловлювання;
- відповідність комунікативному завданню, тобто ступінь узгодженості писемного висловлювань із заданою темою, ситуацією;
- дотримання відповідної структури тексту, урахування загальноприйнятих норм оформлення ділової документації – коректне вживання мовленнєвих і позамовних стандартів (написання імені та прізвища, дати народження, адреси, зазначення статі, сімейного положення, національності);
- логічність і зв'язність викладу;
- повнота відображення теми, ситуації;
- критерій «аргументованості висловлювання», тобто використання дописувачем аргументів для підтвердження власних точок зору;
- рівень самостійності у формулюванні писемного висловлювання;
- різноманітність використання мовних засобів тощо.

Кількісні показники сформованості в майбутніх маркетологів англомовної лексичної компетентності в діловому писемному спілкуванні складають:

- обсяг висловлювання (кількість слів, речень);
- кількість допущених помилок у вживанні лексичних одиниць і граматичних структур;
- швидкість продукування писемного висловлювання [4. с. 171].

Більший за обсягом писемний продукт передбачає використання у ньому більшої кількості різноманітних лексичних одиниць. Використання різноманітних лексичних одиниць для вираження одного значення свідчить про багатий запас лексики студента.

На основі здійсненого аналізу можемо зробити такі висновки: урахувавши досить низький рівень володіння великою кількістю абітурієнтів іноземною мовою (рівень елементарного користувача A2, або й A1) на початку вивчення курсів іншомовної підготовки у ВНЗ, доцільно поетапно, послідовно, з урахуванням засад диференційної

технології навчання розвивати в майбутніх маркетологів англomовну лексичну компетентність у діловому писемному спілкуванні від базового до поглибленого рівня. Зручною для кількісного оцінювання рівня сформованості в майбутніх маркетологів англomовної лексичної компетентності в діловому писемному спілкуванні вважаємо 100-бальну шкалу ECTS (європейської кредитно-трансферної системи). Рівень сформованості іншомовної комунікативної компетентності визначається за відповідними якісними й кількісними показниками критеріїв оцінювання.

Наступним етапом нашого дослідження буде інтерпретація результатів методичного експерименту, проведеного з метою доведення ефективності методики формування в майбутніх маркетологів англomовної лексичної компетентності в діловому писемному спілкуванні.

Література:

1. Гальченко О. Ю. Навчання майбутніх менеджерів туризму професійно орієнтованого англomовного письма в коледжах : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / О. Ю. Гальченко. – К., 2016. – 22 с.
2. Глазунов М. С. Формування англomовної компетентності в писемному мовленні майбутніх учителів з використанням веб-технологій / М. С. Глазунов. – К., 2016. – 22 с.
3. Дичка Н. І. Методика навчання англomовного професійно орієнтованого писемного мовлення майбутніх фахівців з інформаційних технологій : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Н. І. Дичка. – К., 2015. – 23 с.
4. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти : вивчення, викладання оцінювання / науковий редактор українського видання доктор пед. наук, проф. С. Ю. Ніколаєва. – К. : Ленвіт, 2003. – 273 с.
5. Задорожна І. П. Організація самостійної роботи майбутніх учителів англійської мови з практичної мовної підготовки : монографія / І. П. Задорожна. – Тернопіль : Вид-во ТНПУ, 2011. – 414 с.
6. Конаржевский Ю. А. Педагогический анализ учебно-воспитательного процесса как фактор повышения эффективности управления общеобразовательной школой : дисс. ... д-ра пед. наук : 13.00.01 / Конаржевский Юрий Анатольевич. – Челябинск, 1980. – 490 с.
7. Краевский В. В. Методология педагогического исследования / В. В. Краевский. – Самара, 1994. – 165 с.
8. Кривчикова Г. Ф. Методика інтерактивного навчання писемного мовлення майбутніх учителів англійської мови : дис. канд. пед. наук : 13.00.02 / Кривчикова Г. Ф. – Харків, 2005. – 179 с.
9. Кунанбаева С. С. Теория и практика современного иноязычного образования : монография / С. С. Кунанбаева. – Алма-Аты, 2010. – 344 с.
10. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студентів класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / О. Б. Бігич, Н. Ф. Бориско, Г. Е. Борецька та ін. / за заг. ред. С. Ю. Ніколаєвої. – К. : Ленвіт, 2013. – 590 с.
11. Микитенко Н. О. Технологія формування іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців природничого профілю : монографія / Н. О. Микитенко. – Тернопіль : ТНПУ, 2011. – 411 с.
12. Мусульбес С. Н. Обучение аргументирующему дискурсу в сфере письменного общения (языковой вуз, продвинутый этап, английский язык) : автореф. дисс. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Мусульбес С. Н. – М., 2005. – 25 с.
13. Терещук В. Г. Методика формування англomовної лексичної компетенції майбутніх фахівців безпеки життєдіяльності в умовах віртуального навчального середовища : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / В. Г. Терещук, 2014. – 22 с.
14. Cambridge English First : Handbook for teachers for exams from 2015 : Cambridge English language Assessment. – Cambridge: Cambridge University Press, 2015. – 68 p.

Чорна І. Ю.

УРОВНИ, КРИТЕРИИ И ПОКАЗАТЕЛИ СФОРМИРОВАННОСТИ
У БУДУЩИХ МАРКЕТОЛОГОВ АНГЛОЯЗЫЧНОЙ ЛЕКСИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ
В ДЕЛОВОМ ПИСЬМЕННОМ ОБЩЕНИИ

Статья посвящена диагностике уровней сформированности англоязычной лексической компетентности в деловом письменном общении на основе обоснования критериев и их показателей. Определены пять уровней сформированности у будущих маркетологов англоязычной лексической компетентности в письменном деловом общении: базовый, ниже среднего, средний, выше среднего, углубленный. Уровень сформированности иноязычной коммуникативной компетентности определяется соответствующими качественными и количественными критериями оценки.

Ключевые слова: англоязычная лексическая компетентность в деловом письменном общении, будущие маркетологи, уровни сформированности компетентности, качественные показатели, количественные показатели.

Chorna I. Yu.

THE LEVELS, CRITERIA AND INDICATORS OF LEXICAL COMPETENCE ACQUISITION
IN BUSINESS WRITING IN PROSPECTIVE MARKETERS

The article deals with diagnosing of the levels of lexical competence acquisition in business writing based on criteria and their indicators. There have been defined five levels of lexical competence acquisition of prospective marketers in business writing: basic, pre-intermediate, intermediate, upper-intermediate, advanced that are correlated with Common European Framework of References for Languages (A1, A2, B1, B2, C1). 100 score ECTS scale is applied to evaluate the level of lexical competence acquisition in business writing of prospective marketers. The level of lexical competence acquisition in business writing of prospective marketers is measured by qualitative and quantitative criteria of assessment. The qualitative indicators of assessment embrace: correct usage of lexical units with other units in speaking, grammar, lexical and spelling correctness, ability to use semantically enriched lexical units, conformity of lexical units, set phrases with writing genre, compliance with communicative task, adherence to appropriate text structure, considering the common rules of business correspondence, coherence and logical layout, full reflection of topic, arguments of utterance, level of independency in composing writing, variety of using language means. The quantitative indicators comprise: the volume of utterance (number of words, sentences), the number of errors while using lexical units and grammar structures, speed of producing writing utterance. Considering the level of the majority of students (basic user, A2 or A1) it is expedient to develop English lexical competence of prospective marketers in business writing form basic to advanced level.

Key words: lexical competence in business writing, prospective marketers, levels of lexical competence acquisition, qualitative criteria of assessment, quantitative criteria of assessment.

Рецензент: Слюсаренко Н.В.